

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. K.
przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie Śląskim w Katowicach
o ustalenie stopnia niepełnosprawności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 czerwca 2025 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach
z dnia 5 listopada 2024 r., sygn. akt VIII Ua 58/23,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 5 listopada 2024 r., VIII Ua 58/23, wydanym w sprawie z odwołania B. K. od decyzji Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Śląskim w Katowicach, o ustalenie stopnia niepełnosprawności, oddalił wnioski odwołującej się o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku tego Sądu z 28 maja 2024 r., a następnie skargę kasacyjną odrzucił.

W sprawie tej Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z 28 maja 2024 r. oddalił apelację odwołującej się. W toku postępowania odwołująca była reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, któremu na jego wniosek, w dniu 2 lipca 2024 r. doręczono odpis wyroku z uzasadnieniem.

W dniu 28 października 2024 r. odwołująca reprezentowana przez pełnomocnika w osobie tego samego adwokata złożyła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. We wniosku wskazała, że została wprowadzona w błąd, gdyż postanowienie z dnia 17 lipca 2024 r. na jej wniosek Sąd ustanowił dla niej drugiego pełnomocnika w celu sporządzenia skargi kasacyjnej, którego następnie zwolnił postanowieniem z 26 września 2024 r. informując, że dotychczasowy pełnomocnik ustanowiony z urzędu jest umocowany do wszystkich procesowych czynności łączących się ze sprawą nie wyłączając skargi kasacyjnej. Odwołująca się pismo otrzymała 25 października 2024 r. Pełnomocnik odwołującej się w uzasadnieniu wniosku wskazał, że zapoznał ją z treścią uzasadnienia wyroku oraz pouczył o możliwości, terminie i sposobie wniesienia skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Okręgowego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej nie zasługiwał na uwzględnienie. Uzasadniając swoje stanowisko powołał się na art. 168 § 1 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, Sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. Wskazał, że czynnikiem decydującym o przywróceniu terminu do dokonania czynności procesowej (w tym wypadku złożenie skargi kasacyjnej) jest brak winy strony w dokonaniu tej czynności z przekroczeniem ustawowego terminu. Jako kryterium przy ocenie winy w uchybieniu terminu procesowego przyjmuje się obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy.

Wnioskodawczyni uzasadniała opóźnienie w złożeniu skargi kasacyjnej wprowadzeniem jej w błąd. Tymczasem pełnomocnik ustanowiony z urzędu postanowieniem z 11 marca 2022 r. był umocowany zgodnie z art. 91 pkt 1 k.p.c. do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych nie wyłączając powództwa wzajemnego, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i postępowania wywołanego ich wniesieniem, jak też wniesieniem interwencji głównej przeciwko mocodawcy. Z uzasadnienia wniosku o przywrócenie terminu i dalszych pism procesowych odwołującej wynikało, że pełnomocnik zapoznał ją z

treścią wyroku z uzasadnieniem, wyrażała ona chęć złożenia skargi kasacyjnej lecz takiej skargi pełnomocnik do dnia 27 października 2024 r. nie wniósł. Z pisma osobistego odwołującej wynika, że pełnomocnik nie chciał jej wnieść. Zgodnie natomiast z uchwałą Sądu Najwyższego z 21 września 2000 r., III CZP 14/00, adwokat ustanowiony dla strony przez sąd może odmówić sporządzenia kasacji, jeżeli byłaby ona niedopuszczalna lub oczywiście bezzasadna. Odmowa z przyczyn merytorycznych sporządzenia kasacji przez adwokata ustanowionego dla strony korzystającej ze zwolnienia od kosztów sądowych nie jest nieudzieleniem pomocy prawnej.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że strona ponosi pełne ryzyko ewentualnych niestaranności pełnomocnika i stronę one obciążają. Obowiązkiem odwołującej jako strony należycie dbającej o własne sprawy było ustalenie z pełnomocnikiem dalszego postępowania. Okoliczności podane przez wnioskodawczynię wskazywały na zawinione zachowanie pełnomocnika, które spowodowało, że w terminie nie złożył skargi kasacyjnej ani nie napisał opinii, w której uzasadniłby odmowę jej wniesienia. Wyrok z uzasadnieniem odebrał bowiem 2 lipca 2024 r., a skargę kasacyjną złożył dopiero 24 października 2024 r. W ocenie Sądu Okręgowego bez znaczenia było ustanowienie przez Sąd na wniosek strony nowego pełnomocnika, a następnie jego odwołanie, skoro przez cały ten czas odwołująca się miała ustanowionego pełnomocnika z urzędu postanowieniem z marca 2022 r.

Na marginesie Sąd dodał, że odwołująca się wniosła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, po wyznaczeniu którego i tak domagała się jego zmiany na tego ustanowionego postanowieniem z marca 2022 r., który był cały czas umocowany do działania w sprawie.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, czego konsekwencją był odrzucenie skargi jako spóźnionej.

Od postanowienia Sądu Okręgowego zażalenie do Sądu Najwyższego wniósł pełnomocnik ustanowiony z urzędu, zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 168 § 1 k.p.c. i art. 169 § 1, 2

i 3 k.p.c. polegające na odrzuceniu przez Sąd drugiej instancji skargi kasacyjnej wniesionej przez odwołującą od wyroku Sądu Okręgowego z 28 maja 2024 roku, VIII Ua 58/23, jako wniesionej po upływie terminu do jej wniesienia (jako spóźnionej), podczas gdy mając na uwadze fakt złożenia przez odwołującą w ustawowym terminie zasadnego wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku tegoż oraz fakt, iż odwołująca nie dokonała czynności procesowej bez swojej winy oraz uprawdopodobniła okoliczności uzasadniające wniosek, w przedmiotowej sprawie zachodziły przesłanki do przywrócenia odwołującej terminu do wniesienia skargi kasacyjnej oraz zachodziła konieczność rozpoznania wniesionej przez nią skargi, w tym zbadania czy spełnia ona ustawowe wymogi.

Jednocześnie, na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., pełnomocnik z urzędu wniósł o rozpoznanie postanowienia Sądu Okręgowego z 5 listopada 2024 r., VIII Ua 58/23 zawartego w pkt 1. tego postanowienia, tj. postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, które to postanowienie nie podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Mając na uwadze powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zmianę zaskarżonego postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej poprzez uwzględnienie wniosku i przywrócenie odwołującej terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego z 28 maja 2024 roku, VIII Ua 58/23, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. Dodatkowo wniósł o przyznanie pełnomocnikowi odwołującej z urzędu zwrotu kosztów pomocy prawnej świadczonej odwołującej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych, oświadczając iż koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawane zażalenie w niniejszej sprawie jest uzasadnione.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów - zasadą prawną - z 6 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (LEX nr 394725) pełnomocnictwo procesowe nie obejmowało z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Rozciągnięcie przysługującego pełnomocnikowi umocowania na wniesienie skargi kasacyjnej i reprezentację przed Sądem Najwyższym wymagało udzielenia odrębnego pełnomocnictwa procesowego, względnie wyraźnego rozszerzenia treści pełnomocnictwa w porównaniu z zakresem wynikającym z obowiązującym w dacie udzielenia pełnomocnictwa art. 91 k.p.c., tak, aby wynikało z niego także umocowanie do działania w postępowaniu kasacyjnym.

Wspomniana wyżej uchwała straciła znaczenie wskutek zmiany treści art. 91 pkt 1 k.p.c., na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 r., poz. 614), w ramach której ustawodawca wyraźnie wskazał, że pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, nie wyłączając wniesienia skargi kasacyjnej. Przeważa pogląd, że zmiana zakresu pełnomocnictwa procesowego, wynikająca z nowego brzmienia art. 91 pkt 1 k.p.c., może co do zasady znajdować zastosowanie do pełnomocnictwa udzielonego przez mocodawcę od 1 lipca 2023 r. (por. postanowienie SN z 14 listopada 2024 r., III CZ 216/24, LEX nr 3846727).

W zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia zażalenia należy wskazać, że adwokat M. L., jako pełnomocnik z urzędu, został ustanowiony dla odwołującej się postanowieniem z marca 2022 r. Sąd Okręgowy, rozpoznając wniosek odwołującej się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem złożenia skargi kasacyjnej, postanowieniem z 16 lipca 2024 r. ustanowił dla niej nowego pełnomocnika w osobie adwokata A. G. - G. Tym samym uznał, że udzielone w 2022 r. pełnomocnictwo adwokatowi M. L. nie obejmowało czynności procesowej - złożenia skargi kasacyjnej. Dopiero, gdy strona wniosła o ustanowienie do złożenia skargi kasacyjnej tego samego adwokata, który reprezentował ją przed Sądem Okręgowym, Sąd ten doszedł do przekonania, że dotychczasowy pełnomocnik ma

umocowanie do złożenia skargi kasacyjnej i postanowieniem z 26 września 2024 r. zwolnił adwokat A. G. – G. z pełnienia funkcji pełnomocnika z urzędu do złożenia skargi kasacyjnej i reprezentowania strony przed Sądem Najwyższym. Postanowienie to doręczono 25 października 2024 r.

Przyjmując powyższe założenia należy zatem ostatecznie uznać, że otrzymanie przez adwokata M. L. postanowienia o zwolnieniu z funkcji pełnomocnika z urzędu adwokat A. G. – G. w dniu 25 października 2024 r. dopiero rozpoczynał bieg terminu do wniesienia przedmiotowej skargi. Skarga kasacyjna została zaś wniesiona 28 października 2024 r., a zatem - w świetle przyjętych założeń - w terminie.

Powyższe względy przemawiają zatem za uchyleniem zaskarżonego postanowienia, w związku z czym Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego nie orzeczono z uwagi na wpadkowy charakter niniejszego postanowienia. Rozstrzygnięcie o tych kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

[a.ł.]